

TRGOVSKI LIST

ČASOPIS ZA TRGOVINO, INDUSTRIJO IN OBRT.

Uredništvo in administracija je v Ljubljani, Otočska ulica 12/1. — Dopolni se ne vračajo. — Štampa pri Cehovnem uradu v Ljubljani št. 1121. — Številka letnega 228. — Cena posamezni številki K 1-50, za pol leta K 25, za leto K 50, mesečno K 12, za tuzemstvo mesečno K 10 val. — Plača se tudi na v Ljubljani.

LETO IV

LJUBLJANA, dne 31. decembra 1921.

ŠTEV. 143

Trgovci, obrtniki in industri- jalci!

V EDINOSTI JE MOČ!

Leta 1922 naj ne bo nobeno, tudi najmanjše podjetje brez »Trgovskega lista«, ki nevstraheno in vsestransko zastopa Vaše stališče. En sam pogled nazaj Vam dokaže, da je list vsakomur neobhodna potreba, kajti noben drug časopis ni prinašal za trgovino, industrijo in obrt tako važnih člankov (o trgovini, industriji, obrtu, davku, kolkih itd.), kot naš.

V Vaših rokah je razvoj časopisa, ki ne dela za svoj dobiček, marveč v obliki blagor trgovine, industrije in obrti in Vi bodeste odločali ali naj bo list rasvilje do popolnosti, kakršno zahtevajo današnji teški časi, ali daste iz rok orožje, usmerjeno proti krivicam, ki se Vam naprtujejo od vseh strani.

Radi izredno visokih rožijskih stroškov, vedno rastočih cen papirja, povišanja plač tiskarskemu osebju itd., je bila kakor vse drugo uprave, tudi naša uprava prisiljena zvišati naročnino, kar pa se je zgodilo malenkostno. S 1. januarjem stane časopis Din. 60. za inozemstvo pa din. 90 letno.

Pokažite svojo stanovsko zavednost ter naročajte in razširjajte

»TRGOVSKI LIST«!

Gospodarska kronika leta 1921.

Naše gospodarske in pridobitne razmere so pretrpele tekom letošnjega leta težko gospodarsko krizo, ki pa še davno ni dosegla vrhunca, kljub temu, da se je v zadnjih zimskih mesecih situacija zelo poostрила in se je kriza jasno pokazala v svojih katastrofalnih posledicah. Začetkom letošnjega leta smo se splošno nadejali, da smo že premagali vrhunec krize in draginje in bili trdno prepričani, da bo takoj po žetvi nastalo splošno padanje cen, predvsem padanje cen življenjskih potrebščin ter s tem znižanje mezd in plač in konečno splošna pocenitev produkcije. To pričakovanje se žalibog ni izpolnilo. Že spomladi je dolgotrajna suša škodovala vse nasade in povzročila, da je morala vlada sredi aprila izdati popolno prepoved izvoza žit in krmil, ki je trajala do 9. maja. Po juniju je morala vlada obnoviti prepoved izvoza krmil, in dati ugodne pogoje za izvoz žive živine, za katero ni bilo dovolj prehrane doma. Izvoz žive živine je šel v prvi dobi največ v Avstrijo, dokler niso dovolili izvoza Madžari, ki so nam s svojo ceno popolnoma odvzeli avstrijski trg. Stalen odjemalec naše živine, posebno prašičev in konj je ostala Nemčija, v katero je uvoz proti koncu leta vsled nizkega stanja marke znatno popustil. Najugodnejša konjunktura je bila za izvoz v Italijo.

Ta je bil dvakrat prekinjen vsled živinskih bolezni, in je sedaj dovoljen samo po morju, tako, da je Slovenija od tega prometa popolnoma izključena.

Izvoz lesa se je polagoma razvijal in je šele na jesen, ko je bila odpravljena že itak minimalna izvozna carina nanj, dobil nekoliko ugodnejšo konjunkturo, katere izrabo pa zopet ovira vprašanje prevoznih sredstev ali z drugo besedo železniških vagonov. Tako zaključujemo letošnje

izvozno kampanjo s tem, da leži do 30.000 vagonov lesa ob naših postajah, ki ga vsled promeine mizerije ne moremo vnovčiti v tej meri, kakor bi bilo v interesu našega gospodarstva. Važen uspeh letošnje februarске revizije izvozne carine je bil, da so naši lesni interesenti takrat dosegli prost izvoz lesnega oglja, katerega zaloge so se tedaj cenile na 60 milijonov kron in ki se je dal samo z izvozom vnovčiti, ker je tuzemski trg mogel le nekoliko odstotkov produkcije konzumirati. Pripomniti moramo, da se je proti lanskemu letu izvršil letos v naši zunanji trgovini popoln preobrat.

Izvoz stavbenega lesa je letos padel v vrednosti pod polovico, medtem ko je izvoz žita, mesa, živine in jeje ogromno napredoval. Največji rekord je, ako primerjamo statistiki za prvih deset mesecev letos in lani, dosegla koruza, katere izvoz se je po količini kakor tudi po vrednosti šestkratno povečal. Izvoz sliv je napredoval proti lani z 1 na 21 milijonov kg in vrednost od 5 na 63 milijonov dinarjev. Izvoz konj se je od pol milijona povzpela na 40 milijonov dinarjev, izvoz svinj pa se je podesetoril od 15 na 152 milijonov dinarjev. Meso in mesni izdelki niso dosegli enake višine, ker se je bilo dovolilo izvoz žive živine vsled suše in pomanjkanja krmil. Njih vrednost znaša letos 177 proti 33 milijonom lani. Izvoz jaje se je od 8 milijonov dinarjev lani razvil letos na 101 milijon D. Kljub neugodnim razmeram smo toliko napregovali v izvozu, da se lahko s sigurnostjo pričakuje, da bomo tekom leta 1922 dosegli ravnotežje med uvozom in izvozom in s tem premagali krizo.

Neugodne posledice letošnje suše so se pokazale ne samo v poljedelstvu in živinoreji, marveč tudi v naši industriji in trgovini. Produkcija energije v električnih centralah na Jesenicah, Završnici in Fali je vsled nizkega stanja vode tako padla, da se je moral obrat znatno skrčiti. Gornja Savinjska dolina, ki je navezana na plovljenje lesa po Savinji in Savi, ni mogla vsled nizke vode vnovčiti svojih bogatih lesnih zalog in je ostala brez zaslužka. Trajno suho vreme je najbolj koristilo vinogradnikom in hmeljarjem, ki zaznamujejo letos rekordne trgatve.

Naša valuta je imela iz raznih vzrokov celo leto padajočo tendenco. Posledica je bila razprodaja našega blaga v inozemstvo in občuten draginski val v notranjem prometu. Posebno za trgovce iz Italije je nastala vsled umetnega visokega stanja lire napram kroni, ki nikakor ne odgovarja kupni sili lire v Italiji, nepoznana konjunktura. — Vsled tega že mesece poplavlja posebno naše pokrajine, kjer kupujejo za smešne cene živila in druge potrebščine. Naša domača trgovina ni znala tega pojma paralizirati in se je izkazala popolnoma pasivno.

Z Avstrijo je bila letošnji januar ugodna trgovska zveza, ker je bila stopila minimalna carina v veljavo. Vsled naglega padca avstrijske kro- ne v oktobru je začela polagoma reakcija ter začelo naše nakupovanje v Avstriji pojemati. Naša podjetja so uvozila tekom letošnjega leta ogromno množino strojev, instalacijskega materiala, orodja in drugih naprav.

Gospodarski efekt teh transakcij, ki so zaenkrat samo povečale vrednost našega uvoza, se je v prihodnjem letu gotovo izkazal. — Povečala in nova dobila so se tekstilna podjetja, delavnice kovinskih industrij, električnih naprav, usnjarske in lesne industrije ter malih in srednjih obrtov.

Ze Ljubljanski velesejm, ki je bil najslabše izraz našega resnega stremjenja po obnovi gospodarskega dela in napredka, manifest našega dela in organizacije, nam je odkril dosedanje uspehe industrializacije in gospodarske inicijativnosti. Velesejm je brezdvomno najvažnejši dogodek letošnje gospodarske kronike in njegov moralni in gospodarski pomen za naše slovenske razmere ne sporena. Pripomniti moramo, da so tudi mali obrtniški krogi letošnje leto pokazali veliko agilnosti s prirejanjem krajevnih razstav v Mariboru, v Brežicah, dalje z udeležbo celjskih obrtnikov na razstavi »Radišče« v Zagrebu. V tem stremljenju so jih podpirali razni faktorji, med njimi je posebno omeniti požrtvovalno delovanje »Probudec«. Kakor kaže, bodo pokrajinske razstave obrtnišva dobile v bodočem letu še večji razmah, in se jim bodo pritegnila tudi najemriska dela, kar bo za strokovni napredek naših krogov posebnega pomena.

Konsolidacijo razmer vidimo v tem, da so bile stavke letos že izjema, med tem ko so se vrstile lani druga za drugo. Na železnici in v rudnikih se je delo vršilo brez prekinjenja, edina večja stavka je bila stavka stavbinskega dela v maju. V trgovini se je pojavila znatna konkurenca, kljub nestalnim valutarnim odnosom, kar je bilo očividni dokaz, da se preko vseh političnih bojov vendarle vračamo polagoma zopet v resnejše razmere.

Plenarna seja trgovske in obrt. zbornice.

V četrtek ob pol 10. uri dopoldan se je vršila druga plenarna seja dopolnjene trgovske in obrtniške zbornice. Seja je otvoril in ji predsedoval zbornični predsednik Iv. Knez. Kot zastopnik oddelka ministrstva trgovine in industrije v Ljubljani je seji prisostvoval gd. sekcijski svetnik dr. Ratej. Zbornični predsednik je po svojem pozdravu podal kratko in stvarno poročilo, ki ga radi interesantnosti prinašamo našim čitateljem v polnem obsegu. Njegov govor je bil sledeč:

Častiti gospodje!

Dovolite mi, da se pred prehodom na dnevni red, ozremo na nekatere glavne dogodke in akcije zbornice po zadnji plenarni seji. V tej dobi je omeniti predvsem nekatere momente naše carinske politike. — Vsled pregleda moram poseči nekoliko nazaj v razvoj tega vprašanja.

Ko je bila po prevratu razširjena veljavnost srbske uvozne carinske tarife na celo ozemlje nove kraljevine, je veljala minimalna carinska tarifa samo za antantne in neutralne države, medtem ko je za uvoz iz vseh nasledstvenih držav veljala avtonomna ali maksimalna carinska tarifa, ki je povprečno še enkrat tako visoka kakor minimalna. Relacija

med krono in dinarjem je bila že pri plačevanju carine v novčanicah takrat določena 1:4. Agio za dinarske novčаницe je znašal prvotno 40% in je bil pozneje maja meseca 1919 povišan na 100%. Ker je bil radi neprijetnih političnih razmer in nedoločene meje ves promet z Italijo in preko nje z zapadnimi državami ukinjen, so naši gospodarski krogi težko občutili breme maksimalne carinske tarife. Radi težavnih prometnih razmer smo bili navezani na nakup blaga predvsem v Avstriji in deloma tudi v Cehoslovaški. Po daljšem boju smo konečno dosegli, da je bila septembra meseca 1919 za uvoz blaga iz Cehoslovaške dovoljena uporaba pogodbene tarife in obenem izdana v svrhu olajšanja nabave inventarja strojev naprav za obnovo in razširjenja obstoječih industrijskih podjetij in olajšanje snovanja novih podjetij naredba z dne 23. septembra 1919, ki je na leto dni dovoljevala carine prosti uvoz strojev, orodja in raznih drugih predmetov. Ta ugodnost je bila s posredovanjem trgovskih zbornic leta 1920 podaljšana in razširjena in se je naši gospodarski krogi v velikem obsegu poslužujejo. Tekom zadnjih dveh let je zbornica izdala na tisoče certifikatov za carine prosti uvoz strojev in orodja, kar priča o obsežnih investicijah in modernizaciji delavnic naših obrtnih in industrijskih podjetij in velikem splošnem gospodarskem napredku.

Uporaba minimalne carinske tarife za uvoz blaga iz Avstrije je bila dovoljena šele dne 19. januarja 1921 na podlagi provizorne trgovske pogodbe z Avstrijsko republiko, ki je bila sklenjena že septembra meseca 1920 in ki je začasno podaljšana do konca tekočega leta. V dobi od 1. do 5. novembra je bila vsled zakasnitve podaljšanja stopila maksimalna tarifa za uvoz iz Avstrije v veljavo, vendar je finančno ministrstvo dovolilo na intervencijo naše zbornice naknadno vrnitev diference vsem strankam. Z Madžarsko, s katero je bil meseca junija otvorjen promet, ki je bil v novembru vsled karlističnega puča nekoliko tednov ustavljen, velja še sedaj maksimalna carinska tarifa, ker še nimamo njeno nikake trgovske pogodbe.

Ker srbska carinska tarifa ni povsem odgovarjala interesom naših gospodarskih krogov, se je pojavila že leta 1919 zahteva, da se tarifa revidira z ozirom na izpremenjene gospodarske razmere in na potrebo vpoštevanja interesov industrije v prečanskih pokrajinah, ter da se sestavi nova jugoslovanska tarifa. — Ministrstvo trgovine in industrije je potom trgovskih zbornic začelo nabirati informativno gradivo, in je na podlagi dobljenih podatkov izdelalo preteklo zimo načrt zaščitne uvozne carinske tarife, o katerem se je razpravljalo na sejah gospodarskega sveta meseca februarja letošnjega leta.

Finančno ministrstvo je smatralo zaščitne zahteve trgovskega ministrstva za pretirane in je bil nato pri generalni direkciji carine izdelan nov načrt, ki je bil od ministrskega sveta odobren in je stopil 30. junija v veljavo. Proti stari tarifi pomeni nova tarifa povprečno 10 do 25% povišanje. Sistem je v glavnem ostal neizpremenjen, odpadle so le vse po-

godbene izjemnosti iz predvojnih trgovskih pogodb kraljevine Srbije. Razen tega se je nekaterim industrijam v novih krajih koncediralo olajšan uvoz surovin in kemičnih potrebščin.

Ko je s 1. septembrom prenehalo pobiranje davka na poslovni promet v obliki 100% nega zneska carinskih pristojbin, je finančno ministrstvo povišalo agio od 100 na 300%. Vsled skrajno neugodne valutarne situacije je nastala na jesen vedno večja potreba vzpostaviti ravnateljstvo med uvozno in izvozno trgovino ter omejitve uvoza nepotrebnih predmetov. Po mnogih intervencijah je finančno ministrstvo končno ugodilo tej splošni zahtevi in v zadnjih dveh mesecih dvakrat zaporedoma povišalo agio doklado pri plačevanju carine v kronsko-dinarskih novčanicah z nadaljnjih 100% in sicer z dne 10. novembrom od 300% na 400% in z 10. decembrom od 400% na 500%. Obenem se je začelo tudi z diferenciranjem agia, ki je bil do tedaj enoten za vse pristojbine in davščine, ki so se plačevale na carinarnici. Odpadel je agio pri blagu, za katerega se plačuje carina po vrednosti, medtem ko je za monopolne predmete in za luksuzno takso ostal samo 100% ni agio v veljavi.

Z novim letom nastaja potreba obnove trgovske pogodbe z Avstrijsko republiko in se tudi predvideva končno zaključitev trgovskih pogodb z Italijo in ratifikacijo trgovske pogodbe z Nemčijo. Pri teh pogodbah bo igralo glavno vlogo vprašanje obrtnopravne reciprocitete, za katero se posebno Avstrijci zanimajo. V tem oziru smo mi pasivni del, ker gre za dotok obrtništv iz obrtno višje razvitih krajev in bolj kvalificiranega delavstva v manj razvite kraje in je vsled tega naše stališče popolnoma drugačno nego ono nasprotne stranke. Razen gospodarskih momentov igrajo tu vlogo tudi narodnostni in razni državno politični momenti in ni lahka stvar zadeti pravo mero. Glede uvozne carinske tarife ni o teh pogodbah še predvidena nobena specialna tarifa.

Izvozna carina je bila predvidena že v našem prvem finančnem zakonu, pa se je vsled odpora v političnih krogih vpeljala šele 9. novembra 1919. K upeljavi izvozne carine so dovedli predvsem fiskalni razlogi. Finančni minister je iskal kritja za izredne državne izdatke v tem, da država participira na izrednih dobičkih, ki se jih je lahko doseglo pri izvozu, vsled vednega padanja naše valute in pomanjkanja živila v inozemstvu. Dohodki iz uvozne carine niso zadoščali za vedno rastoče državne izdatke, vendar ni kazalo, vsled izrednih potreb za obnovo gospodarskega življenja, povišati uvozno carinsko tarifo. Zato se je ministrstvo odločilo, upeljati izvozno carino in sicer v odstotkih od vrednosti blaga. Ta sistem se je kmalu izkazal za zelo nepraktičen, ker večina carinarnic ni bila v stanju kontrolirati domačih tržnih cen in izvozne vrednosti izvažanih predmetov. Zato je bila še tekom meseca novembra 1919 uvedena specifična izvozna tarifa.

Princip prve izvozne tarife je bil, da je dovoljen samo izvoz gotovega števila predmetov proti visoki izvozni carini. Ta sistem je pri naglem menjanju izvozne konjunktore skoro prohibitivno vplival na razvoj izvoza. Zato se je pozneje princip izvozne prepovedi zamenjal z načelom proste trgovine in se je v poznejših revidiranih carinskih tarifah naštel vse predmete, katerih izvoz je obremenjen s carino; izvoz ostalih predmetov je postal carine prost. Izvozna carina je bila vsega skupaj petkrat revidirana, pa tudi med posameznimi revizijami so bile od časa do časa dovoljene nekatere izjemne olajšave in izpremembe. Tendenco revizij je ta, da se izvozno carino suksesivno likvidira, in da polagoma preidemo k predvojnemu stanju popolnoma prostega izvoza. Vsaka revizija izvozne carinske tarife je oprostila znatno novo število predmetov od carine sploh, medtem ko je bila za ostale predmete carina s padajočo izvozno

konjunkturo od revizije do revizije znižana. Tako se je pri lanskoletnih revizijah posrečilo po velikem naporu doseči prost izvoz industrijskih in obrtniških izdelkov, ki je bil dotedaj prepovedan in čemur je bila naša industrija in obrt posebno interesirana. Letosnja februarjska izvozna tarifa je prinesla znatne olajšave tudi glede izvoza poljedelskih pridelkov, in tekom poletja se je dovolil do tedaj z visoko carino oviran izvoz živine, vsled izredne suše ter pomanjkanja vode in krmil. Zadnja izvozna-carinska tarifa z dne 23. septembra letošnjega leta obsega že samo 20 postavk.

Statistika izvozne trgovine v letošnjem letu kaže znaten napredek 134% proti lanskemu letu kljub temu, da se je moral boriti naš izvoz z velikimi prometnimi težkočami, posebno s pomanjkanjem vagonov, ki je v zadnjem času postalo zelo kritično.

Zbornica je tudi temu vprašanju že od nekdaj posvečala svojo pažnjo in sedaj zopet storila vse korake, da se glavni del notranjega investicijskega posojila porabi za popravilo voznega parka, ker leži v prometnem vprašanju rešitev naše gospodarske situacije.

Vsled padca naše valute so se naravno začele dvigati cene raznim življenjskim potrebščinam, ker se je njih domača tržna cena vsled prostega izvoza vedno bolj orientirala po svetovnotržni pariteti. Vsled množičnih se pritožb konzumentskih krogov, je vlada izdala v juliju znano protidraginjsko naredbo, po kateri so se ustanovila občinska sodišča in maksimalne cene. Zbornica je organizirala obsežno akcijo proti tej obliki pobijanja draginje in v svojih spomenicah obrazložila nevzdržnost razmer, ki so nastale vsled te odredbe. Po dolgotrajnem prigodevanju je vlada priznala pravilnost naših argumentov in pri reviziji naredbe odpravila maksimiranje cen, s katerimi se samo kali reden promet in določila, da se izredna občinska sodišča odpravijo in postopanje prenese na redna sodišča. S tem je dosegla zbornica za naše pridobitne kroge nedvomno velik uspeh, da se je uknilo veksačije, katerim je bilo poprej izpostavljeno naše trgovstvo in obrtništvo.

Zbornica se je zavzela končno tudi za to, da bi se izdatki za invalidski davek izločili iz obdačbene podlage, naprosila finančno delegacijo za načelno odobritev, nakar je finančna delegacija zbornici sporočila, da je invalidski davek pri odmeri posebne pridobitine smatrati za režijsko postavko.

Konečno je omeniti akcijo zbornice povodom revizije stanovanjske uredbe, da se tudi glede poslovnih prostorov in trgovskih lokalov še pridržijo omejitve glede višine najemnine in svobodnega razpolaganja z lokali in glede potnih listov, ker se je z nedavno uredbo uknilo izdajanje returnnih vizov, da se obnovi prejšnje stanje.

(Dalje prih.)

Železniško politični shod v Ljubljani.

V četrtek, dne 29. decembra se je vršil v dvorani Kranjske hranilnice v Ljubljani železniškopolitični shod na inicijativo upravnega sveta dolenskih železnic, katerega so se udeležili zastopniki upravnih svetov lokalnih železnic v Sloveniji, zastopniki generalnega štaba dravske divizijske oblasti, ministrstva za javna dela, slovenska sekcija udruženja jugoslovanskih inženirjev, kluba železniških inženirjev, mestnega stavbenega urada in magistrata v Ljubljani, osrednjega urada montanističnih obratov, ministrstva trgovine in industrije, šumarskega oddelka pokrajinske uprave ter raznih drugih korporacij in uradov. Izmed poslancev se je udeležil razprav bivši ban dr. Matko Laginja. Razen tega so bili navzoči projektanti novih železniških zvez za podaljšanje dolenskih želez-

nic gg. inž. dr. Musil in podravatelj Klouč in inž. Hrvat, zastopniki obeh akcijskih odborov in mnogoštevilni krajevni interesenti ter deputacije iz Kočevske, Kupske, Poljanske doline in Belokrajine ter Nov. mesta.

Shodu je predsedoval gd. predsednik upravnega sveta dolenskih železnic dv. svetnik Fr. Šuklje in imenoval za podpredsednike g. Dragotin Tribarja in g. Jetovska. Snod je otvoril g. predsednik s sledečim, nadvse zanimivim nagovorom:

Gospoda! Čast mi je, Vas v imenu Upravnega odbora Dolenskih železnic najsrčneje pozdraviti. Ta železniški shod se ni rodil pod srečnimi avspiciji. V prvi vrsti smo računali na gospode poslance in ravno zaradi tega smo si izbrali ta dan, ker pač nihče ni mogel slutiti, da bi bile med Božičem in Novim letom kake parlamentarne seje. Vendar se je to zgodilo.

Sedaj prestopim takoj na dnevni red in mislim razdeliti današnji dnevni red tako, da bi govorili najprej o organično-tehničnem vprašanju, potem pa o vprašanju, kako je pomnožiti in kako je dopolniti naše železniško omrežje.

Oprostite, ako začnem razgovor o naši železniški politiki z neko prav banalno resnico, kateri nihče ne ugovarja in z nekim suhim dejstvom, ki je dandanes priznано od vsega jugoslovanskega sveta. Banalna resnica je, da je železnica danes takorekoč hrbitišče vsake moderne države, da nobena moderna država danes ne more obstojati brez dobro urejenega železniškega omrežja. In suho dejstvo je pri nas in žalibog prav tužno dejstvo, da mi v Jugoslaviji nimamo dobro urejene železnice. Odkod to? Gospoda! Jaz bi se tukaj manj izpodtikal nad ljudmi, nad osebami, jaz bi morda večji del krivde iskal v sistemu. Kakšen je pri nas sistem? Pri nas v Jugoslaviji imamo en del velike mednarodne železniške družbe, t. j. Južno železnico s progami Maribor—Rakek, Zidanimost—Zagreb—Sisak, Maribor—Dravograd, Pragersko—Kotoriba. Poleg tega imamo še lepo število železnic, ki imajo vse znake in oblike privatnih železnic, ali so privatne železnice le na videz, le po imenu. Prevladuje pri nas sistem državnih železnic, ki smo ga podedovali po prejšnji avstro-ogrski monarhiji. Gospoda! Vse to veste: to vprašanje je sporno že 50 let ali državna železnica, ali privatna železnica. Zapad je vedno ostal pri privatnih železnicah, imate jih v Ameriki, na Angleškem, tudi na Francoskem so vse velike proge privatne. V Nemčiji pa je po l. 1870 iz političnih razlogov Bismarck izumel sistem državnih železnic, in vsa Nemčija ga je podpirala v tem, tako da je v srednji Evropi obveljal ta sistem kot edino pravilni. Akceptirala ga je Avstrija, akceptirala ga je Ogrska. Tudi jaz sem bil — nič me ni sram povedati tega — unet pristaš tega sistema in sem kot tak prevzel l. 1906 težko nalogo: referat o podržavljenju Severne železnice, ki je bila v Avstriji najvažnejša in najplodovitejša. Ko sem prevzel ta referat, je bil velik boj, ki pa ni veljal načelu — niti eden ni vstal s tem namenom, da bi ugovarjal in rekel: »Škoda, ne rušite privatne iniciative« — temveč je šlo za detajle. Ali, gospoda, tukaj sem se kmalu uveril, da je bila to vendar kolosalna napaka. Razvideli smo iz računskih sklepov, kako je ta privatna železnica sijajno prosperirala, dokler je stal na čelu tedanji ravnatelj Jeiteles. Pod okorno roko avstrijskega birokratizma pa je kmalu začela hirati in izgubljati svojo plodnost.

(Dalje prih.)

Trgovske agencije kot politične ekspoziture.

Zagrebački »Hrvat« prinaša v svoji zadnji številki dopis, v katerem govori o naših trgovskih agencijah v inozemstvu prilično tako-le:

V raznih mestih in trgovskih centrih inozemstva se nahajajo pod

zvenečim naslovom »kr. priv. trgovska agencija kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev« institucije, ki bi se morale brigati za pospeševanje trgovinskih zvez med našo državo in dotičnim inozemstvom. Nadpisi so tudi okinčani z državnim grbom. Že po značaju institucije kot take bi bilo pričakovati, da bi bila iz delokroga predmetnih agencij politika popolnoma izključena. Toda ker že živimo v deželi izjem, ni tudi tukaj to tako, kakor bi moralo biti in da ne bi bilo tako, za to skrbi že naš sistem, ki prepušča vodstvo vseh takih agencij izključno le Srbom, češ, da Hrvati niso za to pripravi, oziroma po mišljenju gotovih krogov celo nesposobni. Izdaja koncesij za ustanovitev takih agencij spada v delokrog vlade in je zares čudno, da ne dobijo predmetnih koncesij tudi Hrvati, akoravno je znano, da je ravno Zagreb gospodarski center naše države in da najdemo tam mnogo ljudi, kateri stojé kar se trgovske izobrazbe tiče visoko nad Srbi. Na tak način se trgovsko visoko naobraženemu elementu naravnost onemogoči, da sodeluje pri razvoju naše zunanje trgovine.

Gori omenjeni dnevnik navaja neka mesta iz časopisa »Jugoslavisches Handelsblatt« od 15. septembra t. l. Časopis izdaja naša privilegirana trgovska agencija v Monakovem. Na čelu lista stoji napis z našim državnim grbom, kar daje listu značaj uradnega lista. Uvodnik pod naslovom »Ausfuhr nach Jugoslavien« prinaša poročilo, ki se začne »Der Serbe« in se nadaljuje z besedami »inzwischen ist Grossserbien als Südslavien mit seinen 250.000 km² und seinen 13 Millionen Einwohnern, der Südstaat Europas geworden — — — — — mann bewertet in Serbien sowie in den ihm zugeteilten Nachfolgestaaten — — — — —«. Kakor je že iz teh dveh citatov razvidno, vmešava ta list v razpravo o uvozu in izvozu v našo državo, čisto politična vprašanja in to tako, da na svoj način podučí nemško javnost, kdo in kaj je pravzaprav ta država. Vel. Srbija in Jugoslavija so za to agencijo sinonimi, a nemški javnosti razlaga, da so države naslednice »dodeljene Srbiji«.

Ali je dopustno, da taka institucija v inozemstvu razširja o državi napačne pojme? In ako dela to javno v listih, si je lahko predstavljati, na kakšen način podučuje javnost ustmeno. To je vsekakor škandal in radi bi vedeli, ali se najde v državi organ, ki se bo smatral kompetentnim, da naše slavne »privilegirane« agencije kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev« podučí o njihovem delokrogu, ter prepove agenciji v Monakovem, da se še nadalje bavi s političnimi vprašanji.

»Hrvata« boli, kakor vidimo, le politična stran agencij, ako bi se pa pravilneje z njimi bavil, bi našel drugih tehtnejših argumentov, ki zahtevajo popolno remediuro teh »družtev«, ki rasejo sedaj pri nas kakor gobe po dežju in ki služijo le zasebnim interesom pojedinca in so ugledu našega trgovstva bolj škodljive nego koristne.

Fln. taj. Mosestizh.

Gostaščina in vodarina.

Mestna občina ljubljanska pobira na podlagi najemnin gostaščino in vodarino. Prva služi v kritje splošnih potrebščin občini, druga v kritje stroškov vodovoda. Pri gostaščini je izvedeno načelo, da so gospodarsko najslabši sloji oproščeni te davščine, ostali pa jo plačujejo po svoji gospodarski moči in sicer progresivno. Čim višja je njihova gospodarska, pridobitna oziroma dohodninska moč, tem višja je tudi participacija na gostaščini. Kot merilo njihove gospodarske zmoglosti je višina najemnine. Domneva se, da vsakdo uporablja le tako stanovanje, katerega zmora z ozirom na svoje dohodke in premoženje.

Vodarina se pobira brez ozira na zgoraj označeno načelo. Na vodarini

Veselo in srečno Novo leto!

Ign. Zargi »Pri nizki ceni«, Ljubljana, Sv. Petra cesta št. 8. Trgovina z drobnim, pletenim in močnim blagom ter raznim perilom in kravatami, dalje velika izbira vsakovrstnih zimskih potrebščin, na debelo in drobno. — Potrebščine za krojače in šivilje.

Franc Lukič, konfekcijska trgovina
Pred škofijo šte. 19.

O. Fuchs, juvelir
Ljubljana, Šelenburgova ulica 6.

Pekarna
TEREZIJA BIZJAK
Poljanska cesta 25.

Modna trgovina
T. Eger, Ljubljana
Sv. Petra cesta št. 2.

A. Kassič, Ljubljana
Židovska ulica.

G. Stina „Pri Fajmoštru“
Sv. Petra nasip
Josip in Ivanka Schrey.

J. MARCHIOTTI
LJUBLJANA.

Franc Rožič
Ljubljana
Kongresni trg šte. 7.

„Parfums Chrysis“
Paris

Bureau Commercial pour
la Yougoslavie:
4 Knaflova ulica à Ljubljana

I. Ljubljanska cvetličarna Bajt.

VIKTOR TRATNIK
trgovina
Ljubljana, Sv. Petra cesta št. 25

A. ŠARABON
LJUBLJANA
veletrgovina s kolonialno
robo in deželniimi
pridelki.

SINGER, šivalni stroji
Bourne & Co., Newyork
Šelenburgova ulica šte. 3.

SCHWAB & BIZJAK
Ljubljana
Dvorni trg šte. 3.

Josip Vidmar, trgovina dežnikov
Pred škofijo šte. 19.

Alfred Stadler, trgovina z galanterijskim in mešanim blagom na debelo in drobno, Ljubljana, Sv. Petra cesta 23.

Elektrotehnično podjetje Leop. Tratnik
Ljubljana—Maribor, v Ljubljani.

Ferenz & Fuchs
splošno kleparstvo
MIRJE ŠTEV. 3.

O. Sturm, Ljubljana
Marijin trg šte. 1.

EDUARD ŠKOPEK
urar
Mestni trg 8, Ljubljana

Leopold Bögl sin
stavbeno in galanterijsko kleparstvo, vodovodna inštalacija, tvornica kovinastih krst.
Ljubljana, Gosposvetska cesta št. 18, podružnica Kranj.

JOS. REICH
LJUBLJANA.

Ivan Železnikar
LJUBLJANA
MARIJIN TRG ŠTEV. 3

Srečne božične praznike
in novo leto želi svojim cenj.
odjemalcem

Mednarodno — Odpravnitvo
Stevo Tončič
MARIBOR
Dravograd.

ne pravice in razne patente. **Franc Zmotek**, Sedež: Bohinjska Bistrica. Obratni predmet: trgovina z deželniimi pridelki in mlinskimi izdelki, sirom in maslom. **Jože Polak**, Sedež: Brod. Obratni predmet: trgovina s sirom. **Ivan Istenič**, Sedež: Cerkljica. Obratni predmet: trgovina z usnjem. **Alojzij Milavec**, Sedež: Gorenja Planina. Obratni predmet: trgovina z mešanim blagom. **Lj. Težak**, Sedež: Ljubljana. Obratni predmet: trgovina z mešanim blagom. **Fr. Erjavec**, Sedež: Novo mesto. Obratni predmet: trgovina z usnjem in čevljarškimi potrebščinami. **Leopold Kopač**, Sedež: Novo mesto. Obratni predmet: trgovina z mešanim blagom, razen specerijskega, kolonialnega in materialnega blaga in žganih pijač, s pravico sejmarstva. **Josip Košir**, Sedež: Novo mesto. Obratni predmet: trgovina z manufakturnim blagom. **Mihael Mramor**, Sedež: Novo mesto. Obratni predmet: trgovina z usnjem, čevlji in čevljarškimi potrebščinami. **Josip Turk**, Sedež: Novo mesto. Obratni predmet: trgovina z mešanim blagom, železnino in žganjem na drobno in vinom na debelo. **Mihael Vintar**, Sedež: Novo mesto št. 37. Obratni predmet: trgovina z mešanim blagom. **Franciška Zor**, Sedež: Novo mesto št. 37. Obratni predmet: trgovina z mešanim blagom. **Slavo Fatur**, Sedež: Rakek. Obratni predmet: trgovina z lesom. **Andrej Pirc**, Sedež: Rakek. Obratni predmet: trgovina z lesom. **Anton Kunc**, Obratni predmet: trgovina z lesom. **Jakob Kunc**, Sedež: Rovte. Obratni predmet: trgovina z lesom. **Anton Mele**, Sedež: Spodnja Draga. Obratni predmet: trgovina z govejo živino in prašiči. Veletrgovina haloških vin, Vinke, Stoklas, Sv. Andraž v Halozah. Sedež: Volavšek. Obratni predmet: trgovina z vinom.

Razno.
Knjigovodstveni tečaj v Novem mestu. Na imeljavno tukajšnjega pomočniškega oddelka obrtnega društva priredi urad za pospeševanje obrti v Ljubljani v Novem mestu tečaj za knjigovodstvo. Predaval bo g. strokovni učitelj Struna, učitelj na tukajšnji trgovski šoli in bodo redni obiskovalci prejeti na koncu tečaja izpričevali. S podukom se bo pričelo takoj po novem letu in sicer vsak drug dan ob večernih urah. Obisk je dovoljen vsakemu in se je priglasiti najkasneje do novega leta. Pri priglasitvi je plačati 50 kron za potrebni papir in tiskovine kakor tudi kurjavo. Prijave se sprejemajo v trgovini g. Jos. Koširja, v brivnici g. Svetca, pri g. Er. Pintar ali pa pri g. Struna samemu med pavzami v gimnaziji ali popoldne na domu, kjer se dobe tudi povsod potrebna pojasnila. Pričetek tečaja se bo potem pravočasno prijavljenim sporočil potom okrožnice.

Tržna poročila.
Mesne cene v Celju so začasno določene takole: meso prve vrste volov in telic v mesnicah 32 K kg, na stojnicah 26 K kg. — Meso volov in telic druge vrste v mesnicah 30 K kg, na stojnicah 24 K kg. — Za teletino se je določila v mesnicah in na stojnicah cena 30 K za kilogram.
Mariborski živalski trg. Na sejmu, ki se je vršil dne 27. decembra je bilo prignanih 9 bikov, 150 volov, 317 krav, 6 teletov in 1 konj, skupaj 494 glav. Cene so bile sledeče: debeli voli kg žive teže 20 do 25, polpitani 15 do 18, plemenski 11 do 15, biki 13 do 14, klavne krave debele 16 do 19, plemenske 10 do 14, molzne 12 do 16, breje 12 do

18, mlada živina 13 do 15, krave za klobase 8 do 10 K. Mesne cene: volovsko I vrste 22 do 24 K, II vrste 18 do 20 K, meso bikov, krav in telic 16 K, telečje I vrste 20 K, II vrste 18 K, sveže svinjsko meso 32 K.

Borza.
Zagreb, devize: Berlin 148—149, Bukarešta 208—211, Milan izplač. 1165—1170, ček 1160—1165, London izplačilo 1120—1122, Newyork kabel 264, ček 260—262, Pariz 2155—2162, Praga 390—397, Švica 5150—5200, Dunaj 4.80—4.90, Budimpešta 42.50—43.50; valute: dolarji 258—262, rublji 20—27, češke krone 390—395, napoleoni 950—960, marke 146—148, leji 195—205, švicarski franki 5050—5100, lire 1160—1165.
Jadranska banka 1290.
Ljub. kreditna banka 925—930.
Trbov. premogok. družba 900.
Beograd, valute: dolarji 64, lire 290, marke 37, leji 49, levi 44; devize: London 278, Pariz 530, Zeneva 1300, Praga 99, Dunaj 1.20, Berlin 37, Milan 292, Budimpešta 11.

Curij, devize: Berlin 2.80, Newyork 5.12, London 21.49, Pariz 41.20, Milan 21.95, Praga 7.32, Budimpešta 0.85, Zagreb 2, Varšava 0.18, Dunaj 0.19, avstrijske žigosane krone 0.11.

Prazni zaboji
se dobijo vsak teden v večji množini v glavni zalogi tobaka. Ljubljana.

Prvi in edini slovenski zavarovalni zavod
Vzajemna zavarovalnica
v Ljubljani.
Sprejema:
1. Vsa požarna zavarovanja.
2. Živiljenjska zavarovanja v vseh kombinacijah.
Najugodnejši pogoji.

Mnogo uspehov v novem letu
želi svojim trgovskim znancem
Aloma Company
anončna in reklamna družba z o. z.
v Ljubljani, Kongresni trg 3.

SLOVENSKA BANKA
LJUBLJANA, Krekov trg 10, nasproti „Mestnega Doma“

Obrestuje najugodnejše vloge na knjižice in v tekočem računu. — Izvršuje se bančne posle najkulantneje.
Vplačana delniška glavica K 30.000.000.
Telefon št. 567. — Čekovni račun št. 12.200.

Razširjajte „TRGOVSKI LIST“ ter pošiljajte upravi naslove novih naročnikov.

Lesene žeblice za čevlje

Izdeluje

Tovarna lesenih žeblic

Ivan Seunig ml.

Tucen pod Šmarno goro pri Ljubljani.

I. SANDRIN, Ljubljana, Mestni trg 6

Velika zaloga vsakovrstnega

usnja, kož, podplatov, gonilnih jermenov in boksa NA DEBELO.

Ign. Žargi = „Pri nizki ceni“, Ljubljana, Sv. Petra c. 3.

Trgovina z drobnim, pletenim in modnim blagom ter raznim perilom in kravatami na debelo in drobno.

Velika izbira potrebščin za krojače in šivilje.

Ne slabite naše valute z nepotrebni importi!

Gazela milo

Je prvovrstne kakovosti in ca 20% ceneje kot enakovredno importirano milo.

Mliarna in svečarna d. d. v Ljubljani.

Veletrgovina A. Šarabon v Ljubljani

priporoča

špecerijsko blago

raznovrstno žganje

moko

in deželne pridelke

raznovrstno rudninsko

vodo,

Lastna pražarna za kavo

in mlin za dišave

z električnim obratom.

Ceniki na razpolago.

Na debelo:

kava,

čaj, kakao,

sardine, olje, vinski

kis, bobinski in trapistovski

sir, salami, šunka in slanina,

ljutomersko steklenično

vino letnik 1917.

Rogaška

slatina.

T. MENCINGER

Ljubljana, Resljeva cesta 3.

Erjavec & Turk

PRI „ZLATI LOPATI“

trgovina z železnino in cementom

Ljubljana, Valvazorjev trg 7

preje Hammerschmidt (Mühlisen) nasproti Križanske cerkve.

Vsakovrstne

slamnike in klobuke

ima vedno veliko zalogo za gospode, dečke in deklice ter posebno izbiro najnovejših damskih modelov. Franjo Cerar, slamnikov

Stob, pošta Domžale pri Ljubljani.

Različne torbice (cekarje), različna stojala za cvetlice, predpražnike itd. — V popravila se sprejemajo različni stari klobuki in slamniki v Ljubljani pri tvrdki Kovačević in Tršan, Prešernova ul. 5 na dv., vsako sredo in soboto

Ocarinjenje in spedicija!

Vse v to stroko spadajoče posle izvršuje točno in kulantno od trgovcev ustanovljena

„ORIENT“ d. d. v Mariboru, Meljska cesta 12. Telefon št. 90 in njena podružnica v Ljubljani, Sv. Petra cesta 27.

VELETRGOVINA Gregorc & Verlič Ljubljana

priporoča

špecerijsko, kolonialno blago in vsakovrstno žganje.

Konkurentne cene — točna posrežba!

Brzjavljivi: GRELIČ.

Telefon interurb. št. 246.

Zahtevajte cenike!

Edina razprodaja vseh vrst

specijalnega mavca - gipsa

za celo kraljevino SHS.

Tvornic: Stanz, Kindberg, Semmering, Schottwien, Fuchberg, Auserwiesen etc., nudi po najnižji ceni iz svojih zalog

Ljubljana, Osijek, Novi Sad, Zemun

Kosta Novakovič

veletrgovina mavca

Ljubljana, Židovska ul. št. 1.

Dular & Fabiani

veletrgovina manufakture

Ljubljana, skladišče Balkan.

Priporoča svojo bogato zalogo po najnižjih cenah.

Samo na debelo.

Tel. št. 261 in 413. - Brzjavljivi naslov: „Banka“, Ljubljana.

Delniška glavnica 50.000.000 K. - Rezervni zaklad 45.000.000 K.

Ljubljanska kreditna banka

LJUBLJANA, Stritarjeva ulica 2. se priporoča za vse v bančno stroko spadajoče posle.

Podružnice: Split, Trst, Sarajevo, Gorica, Celje, Maribor, Ptuj, Brežice.

Prodaja srečke razredne loterije.

Trgovci in kmetijske zadruge pozor!

Umetna Kajnit 15%

gnojila: Kalijeva sol 22-20%

» » 40-42%

oddaja po najnižjih konkurenčnih cenah tvrdka

Anton Tonejc in drug, Maribor.

Underwood

najboljši ameriški pisalni stroj sedanosti

Opalograph

razmnoževalni aparat, razmnožuje strojno in ročno pisavo potom neizrabljive steklene plošče.

Glavno zastopstvo za Jugoslavijo:

The Rex Co. Ljubljana, Gradišče 10.

Moderno urejena popravilnica vseh pisalnih strojev.

**Najboljša, najtrajnejša
in najsigurnejša embalaža**

je oni ovojni material, ki nudi največje prednosti **vsem strokam**, ki razpošiljajo blago potom pošte ali železnice:

valovita lepenka

(Wellpappe)

je v uporabi najcenejša embalaža, nudi največje osiguranje proti razbitju steklenih predmetov, steklenic, jajc in vsakega drugega krhkega blaga.

**Valovita lepenka
Valovita lepenka**

je lažja kot vsaka druga embalaža, kar znižuje poštno stroške. se more zvijati, je trdna, trajna, odporna in se med transportom ne lomi tako lahko kakor tenki leseni zabojčki.

Edina tvornica v državi SHS, ki sama proizvaja **valovito lepenko** in ki je **edini dobavitelj** zedinjenih avstrijskih tvornic valovite lepenke za državo SHS.

Valovita lepenka v zvitkih — **Valovita lepenka v ploščah** — **Kartoni** iz valovite lepenke
Ovoji iz valovite lepenke **Škatlje** iz valovite lepenke

Dalje Vam dobavljamo iz naših mnogoštevilnih, s stroji izborno opremljenih oddelkov naše

kartonažne tvornice

vse embalaže iz lepenke in papirja, ki pridejo v poštev:

Kartoni za skladiščenje
Luksuzne kartonaže

Škatlje za pošto
Poštno ovoje

Skladiščne škatlje
Škatlje za množinsko blago

Mape za vkladanje pisem (Briefordner) - Schnellhefter - Male poštne kovčke - Torbe za nakupovanje - Šolske torbe - Krožnike za torte itd.

Vse naše proizvode Vam dobavljamo po želji brez tiska ali tiskane v knjigotisku, kamenotisku, jedno ali večbarvno, v najsolidnejši, najbolji in najokusnejši izdelavi, kakor se taki proizvajajo že čez 24 let v naši tvrdki.

Kromolitografska tvornica

Rožankowski i drug d. d.

Ustanovljena 1898. **Zagreb, Savska cesta br. 27-29.** Telefon broj 4-80.

Medić, Rakovec & Zankl,

prej:
A. Zankl
sinovi.

Tovarna kemičnih in rudn. barv ter lakov.

Centrala: Ljubljana. D. z. o. z. Skladišče: Novisad.

Brzjavlj.: Meraki Ljubljana.

Telefon: 64

Emajlni laki. Pravi firnež. Barva za pode.

Priznana najboljša in zanesljiva kakovost: barve za obleke, vse vrste barv suhe in oljate, mavec (Gips), mastenec (Federweiss), strojno olje, karbolinej, steklarski in mizarski klej, pleskarski, silkarski in mizarski čopiči, kakor tudi drugi v to stroko spadajoči predmeti.

»MERAKL«. Lak za pode. »MERAKL«. Linoleum lak za pode.

»MERAKL«. Emajlni lak. »MERAKL«. Brunoline.

Ceniki se začasno ne razpošiljajo!

I. C. MAYER
LJUBLJANA
Ustanovlj. 1834.

MANUFATURA

EN GROS

EN DETAIL

Ozirajte se pri naročilih na tvrdke, ki oglašajo v „Trgovskem Listu“.

Hedžet & Koritnik — Ljubljana

Frančiškanska ulica 4

MANUFAKTURNA
blagovnica na debelo